

PRAWNE ASPEKTY DYWERSYFIKACJI DOSTAW GAZU. "PROBLEM Z REWERSEM NA JAMALE"

[ANALIZA]

Rola gazu ziemnego, jako surowca energetycznego dla polskiej gospodarki, będzie stopniowo rosła z dwóch powodów: po pierwsze zwiększa się presja na eliminację technologii węglowych z miksu energetycznego, zaś po drugie widoczny jest nacisk na realizację ustaleń polityki klimatycznej, które zostały zapisane w zdecydowanej większości unijnych dokumentów. Polska dzięki konsekwentnie prowadzonej polityce dywersyfikacji kierunków dostaw już w 2022 r. będzie miała możliwość rezygnacji z zakupu rosyjskiego gazu, jeśli będzie on sprzedawany na warunkach nierynkowych.

W pracy „*Polityka energetyczna. Prawne instrumenty realizacji*” (autorstwa dr. Filipa Elżanowskiego) poświęconej prawnym instrumentom polityki energetycznej wskazano, że dla budowy bezpieczeństwa istotna jest przede wszystkim dbałość organów Państwa o budowanie długofalowej, zrównoważonej i zróżnicowanej polityki energetycznej. **Głównym celem tak rozumianej polityki jest odpowiednie konstruowanie prawnych rozwiązań dla zdwersyfikowania źródeł surowcowych.** Warto więc przypomnieć, że kształtowanie tej polityki od samego początku wspierane było także rozwiązaniami legislacyjnymi, wymuszającymi odpowiednie jej ramy. W polskim systemie dywersyfikacja dostaw gazu została ujęta w głównym akcie prawnym dotyczącym sektora energetycznego, a dokładnie Ustawie Prawo Energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.), zwanej dalej: „ustawą”.

W art. 32 ust. 2 ustawy mówi, że „*koncesje na wykonywanie działalności w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą są wydawane z uwzględnieniem dywersyfikacji źródeł gazu oraz bezpieczeństwa energetycznego*”. Zgodnie z brzmieniem ustawy, według stanu przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r., poz. 1165) w art. 32 ust. 3 tej ustawy postanowiono, że Rada Ministrów (na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki) określi w drodze rozporządzenia, minimalny poziom dywersyfikacji poprzez ustalenie maksymalnego procentowego udziału gazu z jednego źródła.

Stosownie do zapisu ustawowego ukazało się rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 października 2000 r. w sprawie minimalnego poziomu dywersyfikacji dostaw gazu z zagranicy (Dz. U. Nr 95, poz. 1042), które uzyskało nazwę „Rozporządzenia Dywersyfikacyjnego”. **W paragrafie 1 ust. 1 określono maksymalny udział gazu importowanego z jednego kraju pochodzenia, w stosunku do całkowitej wielkości gazu importowanego w danym roku.** Poziom importowanego gazu w następnych latach określono procentowo zmniejszając go do poziomu 49 % w roku 2020 r., co przedstawiono w Tabeli 1.

Tabela 1. Poziom procentowy gazu importowanego w latach 2001-2020 wg. Rozporządzenia

Lata	Poziom procentowy udziału gazu z 1 kierunku
2001-2002	88%
2003-2004	78%
2005-2009	72%
2010-2014	70%
2015-2018	59%
2019-2020	49%

Źródło: opracowanie własne

Po akcesji Polski do Unii Europejskiej nastąpiła konieczność dostosowania zapisów prawnych do nowej sytuacji, w szczególności dotyczyło to sprecyzowania definicji gazu zakupionego w ramach kontraktów zawieranych na obszarze Unii Europejskiej. W związku z tym faktem został przygotowany nowy dokument: rozporządzenie Rady Ministrów „*W sprawie minimalnego poziomu dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego z zagranicy*” z dnia 11 listopada 2016, (wersja 1.2), który do dnia 2 grudnia 2016 r. podlegał obowiązkowym konsultacjom społecznym. **Projekt rozporządzenia, stosownie do wymogów wynikających z dostosowania polskiego prawa do wytycznych unijnych, zawiera zapisy porządkujące definicję gazu „importowanego”, tak aby w sposób jednoznaczny określić, że dotyczy to obowiązków dywersyfikacji gazu importowanego, a nie gazu zakupionego w ramach kontraktów z krajami członkowskimi UE lub dostaw, których źródłem są państwa EFTA - strony umowy o EOG.**

Ujednolicenie definicji jest także spójne z pozostałymi regulacjami sektorowymi, a zwłaszcza z ustawą z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym oraz z ustawą z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym. W projekcie zaktualizowano i na nowo określono poziom importu dostaw gazu z zagranicy dla następnych okresów, tj. lat 2017-2022 z maksymalnym pułapem do 70 % oraz w latach 2023-2026 do 33 %.

Należy zaznaczyć, że maksymalny określony poziom w projekcie rozporządzenia jest zgodny z analogicznymi zapisami w ustawach krajowych innych państw członkowskich UE. Generalną zasadą jest, że dostawy z jednego kierunku nie mogą przekroczyć połowy dostaw na terytorium kraju. Wątpliwości co do zapisów przygotowanych w projekcie dotyczą interpretacji dostaw realizowanych w ramach „rewersu fizycznego”, czyli sprowadzenie gazu Niemiec gazociągami jamalskim. Pomimo że kontraktowo jest to zakup wewnątrzspółnotowy, to fizycznie sprowadzany jest z kierunku wschodniego. Ponieważ projekt rozporządzenia obejmuje także dostawy gazu skroplonego LNG, to także wolumen dostaw dostarczany drogą morską będzie wliczany do oceny poziomu dywersyfikacji. Całość działań związanych z obszarem poszukiwania i eksploatacji gazu ziemnego w Polsce zawarto w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. z 2015 r. poz. 1904). Podział kompetencji organów państwa odpowiedzialnych za ten obszar przyznano dwóm resortom - za sprawy geologii, należące do działu środowisko, odpowiada Minister Środowiska. Ponadto zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2015 r. w miejsce Ministerstwa Gospodarki powołano Ministerstwo Energii, które przejęło zadania związane z energetyką - wraz z zasobami kadrowymi i majątkiem, w tym także odpowiedzialność za gospodarkę złożami kopalin.

Zobacz także: [Zaleski: polskie łupki A.D. 2017- nadzieje i rozczarowania \[ANALIZA\]](#)

Zobacz także: [Efektywność energetyczna pozwoli Ukrainie przetrwać wojnę z Rosją? \[ANALIZA\]](#)